

Belastningsergonomisk bedömning av traditionell sotning och stavsotning – preliminär bedömning

Bakgrund

Efter kontakt från Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund med frågor om belastningsergonomi vid sotning görs en preliminär bedömning av en ny och en gammal sotningsmetod. Man har under en längre tid arbetat aktivt med att förbättra sotarnas arbetsmiljö, både gällande säkerhet och exponering. En ny metod för sotning som introducerats är sk. stavsotning. Detta innebär kort att man utför allt sotningsarbete inifrån och undviker då arbetet på taken som är den största olycksrisken.

Bedömning

Bedömningen görs från videofilmat material från sotarförbundet. De moment som bedöms som mest belastande är vid båda metoderna själva sotningen. Med den traditionella metoden använder man sotarlina med ett lod och borste (ca 2 kg) som firas ner och dras upp genom kanalerna upprepade gånger. Vid stavsotning utförs detta moment inifrån då man för upp borsten med stavar som man kopplar ihop och sedan kopplar till en bormaskin som man kör medan man drar ut borsten. Vid båda arbetsmomenten är det framför allt axlarna som utsätts för hög belastning. Metoderna bedöms relativt likvärdiga belastningsmässigt, möjligtvis kräver stavsotningen något högre kraft då man använder bormaskinen. Vid stavsotningen bedöms möjligheterna till att anpassa arbetsställning bättre än den traditionella då man står på taket.

När man sotat klart ska man samla upp sotet vilket man gör på i stort sett samma sätt med dammsugare. Vid detta arbetsmoment belastas framför allt knän (knästående/huksittande), ryggen (framåtböjd/vriden) och även axlarna.

[Traditionell Sotning: Utomhus - YouTube](#)

[Traditionell Sotning: Inomhus - YouTube](#)

[Arbetsmiljösäker Sotning: Braskamin - YouTube](#)

Slutsats

Den preliminära bedömningen från filmerna är att stavsotning inte innebär någon betydande försämring ur belastningsergonomisk synvinkel. Med tanke på att man har större möjlighet att anpassa arbetsställningen vid stavsotning och den minskade risken för olycksfall, rekommenderas att man använder stavsotningsmetoden i så stor utsträckning som möjligt.

Stefan Oliv

Ergonom, Med. Dr

Arbets- Och Miljömedicin
Sahlgrenska Universitetssjukhuset

2021-10-01